

Večernik

Leto III. (X.), šte. 256

Maribor, sobota 9. novembra 1929

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemati v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglasni po tarifu

Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Velika zmaga kabineta Tardieu

MOJSTRSKI GOVOR ZUNANJEGA MINISTRA BRIANDA. — CELONOČNA ODLOČILNA SEJA POSLANSKE ZBORNICE. — VLADA DOBILA ZAUPNICO. — FRANCIJA BO NADALJEVALA DOSEDANJO MIROVNO POLITIKO

PARIZ, 9. novembra. Ob skoro polnoštevni navzočnosti poslancev in nabito polnih galerijah je imel večer zunanji minister Briand velik govor, v katerem je poročal o zunanje-političnem položaju Francije in zagovarjal svojo politiko napram Nemčiji. Izvajal je med drugim:

Zunanja politika Francije ostane neizpremenjena in bo ostala politika časti in trdnosti. Niti v Ženevi niti v Haagu nisem škodoval ugledu svoje domovine. Francija je šla v Haag z željo, da bi bil Youngov reparacijski načrt izveden skupno z zavezniki. O kakih žrtvah Francije radi sprejema angleških zahtev ne more biti govora. Vso svojo politiko sem vodil sporazumno s pokojnim dr. Stresemannom, ki sem ga visoko čislal. Zasedba Porenja je bila svoječasno izvršena v smislu mirovne pogodbe po Franciji, Angliji in Belgiji in nobena od teh držav ne sme ravnati na svojo pest brez sporazuma z drugo. Izpraznitev Porenja in saarsko vprašanje pa nista v nobeni zvezi, kajti saarsko vprašanje ni medzavezniška temveč strogo francosko-nemška zadeva. Locarnski duh kaže najlepše uspehe. Če pa Francija meni, da je njegova politika slaba, potem mora raztrgati Youngov načrt in osnutek haaške pogodbe, se odredi medzavezniški komisiji v Porenju in jo nadomestiti z vojnim pravom. Potem ne bo več niti poslaniške konference niti mednarodne banke. Reči pa moram, da v taki politiki ne bom sodeloval. Dokler bom zunanji minister, bom nasprotno zahteval brezpogojno ratifikacijo haaške pogodbe.

Skoro vsa zbornica je priredila Briandu po njegovem govoru navdušene ovacije.

PARIZ, 9. novembra. Odločilna seja, na kateri je kabinet Tardieu pred-

ložil svojo deklaracijo v razpravo in je bilo izvršeno bojno glasovanje, je trajalo od večer popoldne do danes ob 5.30 zjutraj. Po prečitani deklaraciji se je prišlo k besedi skupno 33 govornikov, ki so deloma soglašali z vladno izjavo, deloma zahtevali razna pojasnila. Ministrski predsednik Tardieu in zunanji minister Briand sta v naravnost sijajnih govorih zagovarjala dosedanje mirovno politiko ter zahtevala brezpogojno ratifikacijo Youngovega načrta in odobritev sklepov haaške konference. Po ovacijah, ki so bile prirejene Briandu, je priredila opozicija velike izgrede in predlagala nezaupnico vladi. Med splošnim hruščem se je dvignil Tardieu, ki je izjavil, da stoji za Briandovo politiko ves kabinet.

Nato je sledilo glasovanje. Za zaupnico vladi je glasovalo 332, proti na 253 poslancev. S tem je dobil kabinet mnogo večjo večino, kakor se je pričakovalo. Sicer se je že v naprej računalo z večino 20 do 30 glasov, a dejstvo, da je kabinetu zasigurana tako velika večina, se smatra v političnih krogih kot sigurno parlamentarno jamstvo za izvedbo načrtov kabineta Tardieu.

PARIZ, 9. novembra. Vse časopise se bavi z rezultatom celonočne zbornice seje in čestita ministrskemu predsedniku k velikemu uspehu. Listi hvalejo zlasti Briandov govor, ki je zopet enkrat prekosil samega sebe. Predvsem pa podčrtavajo oni del njegovega govora, v katerem se je Briand s toplimi besedami spominjal svojega pokojnega nemškega tovariša, zunanje ministra dr. Stresemanna, ki ga je označil kot svojega najzvestejšega prijatelja in sodelavca v vprašanih evropske politike.

Prihod podbana dr. Pirkmajerja v Ljubljano

LJUBLJANA, 9. novembra. Podban dravske banovine, dr. Otmar Pirkmajer, je prispel davi z jutranjim vlakom v Ljubljano in je bil sprejet na kolidvoru od zastopnikov nove banske uprave in ljubljanske mestne občine. Podban prevzame v ponedeljek skupno z banom inž. Dušanom Sernom svoje agende.

Poljska se proglasi za monarhijo?

RIGA, 9. novembra. Tukajšnje časopise poroča, da pripravljajo poljski oficirji proglasitev vojne ministra, maršala Pilsudskega, za kralja Poljske. Maršal bi prevzel v tem slučaju ime Josip I. Pilsudski je baje že privolil v ta načrt in

se namerava dati v Vilni kronati za kralja Poljske in velikega vojvodo Litve. Seveda je še nejasno, v koliko odgovarja ta informacija dejstvu. Zanimivo pa je vsekakor tudi naslednje poročilo iz Varšave:

Na seji konservativnega krila vladnega bloka pod predsedstvom kneza Radzivila je imel poslanec Markiewicz govor, v katerem je zahteval razpust parlamenta, nakar naj bi se oktroirala ustava in proglasila monarhija, ki naj bi bila dedna, s poljsko-narodno dinastijo. Volitve v parlament bi se po tej verziji vršile šele po monarhističnem državnem prevratu.

Levo nogo si je zlomil

v Radvanju 19letni mizarški pomočnik Alojzij Lešnik. Po nesrečnem naključju je prišel pod kolo nekega kolesarja. Rešilni oddelček ga je odpremil v bolnico.

vencev, so vsi ob svojem času svojo dolžnost storili in seme, od njih zasejano, rodi sedaj stoteri sad.

Tista pokrajina, iz katere prihajate, od Male Suhe in Želučan tja do Vrbskega in Baškega jezera, je bila pred 120 leti del francosko-jugoslovanske Ilirije. Danes je

sestaven del avstrijske republike, ki je nemška. A domači narod tam je še vedno slovenski in pozdrav, ki ga boste čuli iz naših ust v jugoslovanskem Mariboru, se glasi kakor oni nemškemu vitezcu Lichtenstelnu v Ziljski dolini pred tisoč leti: Bog Vas primi, bratje!

Dr. F. M.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR

Sobota, 9. novembra ob 20. uri »Koncert Brandl-tria«. Izven.

Nedelja, 10. novembra ob 15. uri »Piskrovez«. Kuponi. — Ob 20. uri »Morala gospe Dulske«. Kuponi.

Ponedeljek, 11. novembra. Zaprt.

Torek, 12. novembra ob 20. uri »Piskrovez« ab. A. Kuponi.

Današnji sobotni trg

je bil naravnost rekordno založen z raznovrstnimi živili. Povpraševanje je bilo zelo živo, a v splošnem se je opazilo, da so naša tržišča za mariborski promet mnogo premajhna. — Na glavnem trgu se je ponujalo razno sočivje, povrčje, poljski pridelki in gozdni sadeži. Gospodinjje so najbolj kupovale jesensko in zimsko salato za vkletenje. Cene so bile primerne. — Na Vodnikov trg je dospelo vsega 52 voz zelja, krompirja in čebule. Mnogo se je trgovalo na debelo. Cene so bile sledeče: Glava zelja od 50 para do 1 Din, krompir po Din 5—6 merica, čebula venec od Din 2 do 5. — Na trgu Svobode, ki je naš provizorični trg za slamo, seno in otavo, je bilo danes neprimerno živo. Od pripelanih 18 vozov tega blaga se je do sklepa našega poročila prodala skoro vsa ponudba po ceni 90—120 Din za seno in otavo, po Din 50 do 60 za slamo meterski sto.

Danes koncert Brandl-tria v gledališču

Drevi, ob 8. bo v gledališču koncert Brandl-tria z izbranim sporedom. Trio je žel povsod, kjer je dosedaj nastopal, mnogo priznanja in burne aplavze.

Proračun mestne občine

V smislu občinskega reda za mesto Maribor se javno naznanja, da so proračuni o dohodkih in stroških za leto 1930 in sicer mestnega zaklada, gradbenega zaklada, mestnih podjetij ter tujih v upravi mestne občine se nahajajočih zakladov sestavljeni in da bodo razgrnjeni v mestnem knjigovodstvu 14 dni in sicer, od 11. do 25. novembra javno občanom na vpogled.

S petimi otroci na cesti

Iz Frančiškanske ulice št. 14 je bila deložirana rodbina Koren s petimi nedoletnimi otroci. Mož je invalid, njegova žena postrežnica. Najmlajši, komaj eno leto stari otrok, je imel ravnokar pljučnico. Rodbina živi v skrajni bedi, sedaj pa je še brez strehe. Mati tava s svojimi prezeblimi otroci po mestu. Apelarimo na dobra srca, naj se usmilijo teh sirot. Menda se bo našel kdo, da jih spravi pod streho. Prijave za stanovanje sprejema socialno-politični urad, Rotovski trg 9, darove pa uprava »Večernika«.

Žrtev Drave?

V sredo zvečer je skočilo v Dravo neznano dekle. Poizvedbe na licu mesta so ostale brezuspešne. Včeraj pa je na policiji prijavil šofer mestne občine Anton Gracer, da je omenjenega večera odšla z doma njegova 15 letna hčerka Antonija in se od takrat ni vrnila, radi česar sumi, da je postala žrtev Drave.

Penderek v akciji

Sinoči je na Tržaški cesti razgrajal in se pretepal krovec Henrik L. Ko ga je pozval stražnik k redu in zahteval, da se mu legitimira, se je možakar protivil in se končno uprl aretaciji. Stražnika se je lotil celo dejansko, tako da je morala posredovati gumijska, ki je nasilneža pomirila. Henrik je noč prespal pri »Grafu«, zagovarjati se bo moral še pred sodiščem.

Bog Vas primi, bratje!

Je že skoro tisoč let od tega, ko je potoval po Koroški neki štajerski vitez s sijajnim svojim spretnostvom. V knjigi, ki jo je napisal o tem svojem potovanju, pripoveduje tudi, kako je bil sprejet v Ziljski dolini. V Vratih so ga pričakovali in ga v slovenskem jeziku pozdravili z besedami »Bog Vas primi«. V šolskih knjigah je tudi zapisano, da so vladali nekdanje na Koroškem slovenski knezi, Gorazd, Berut, Kotmar, Valduh in drugi in da je slovenski narod na Koroškem tudi potem, ko ga je že bil podjarmiti tuji meč, še vedno v svojem domačem, slovenskem jeziku ustoličeval kneze tujega pokolenja.

Vse to je bilo in je že za nami. Ali Hrastovci pri Celovcu, Borovlje v Sp. Rožu, Kotmaravas ob Vrbskem jezeru in rodbina Fladringov v Celovcu s svojimi imeni še vedno spominjajo nas in bodo spominjali naše potomce na sijajno preteklost, s prstom kazoč na še lepšo bodočnost.

Karavanke po krivičnem delajo mejo in ločijo to, kar spada po tisočletni tradiciji, po narodni govorici in pesmi in pa po utripanju slovenskega srca pod eno in isto streho. Nič ne de, da je evropska diplomacija po nepotrebnem začasno potegnila mejo preko Stola, Ljubelja in Košute, Narod, ki je sto in stoletja tamkaj znal pretrpeti in prenesti vse in se je vkljub vsemu temu ohranil zdrav in čil, bo vzdržal tudi še sedaj tako dolgo, dokler mu ne prisodijo onih pravic, ki mu gredo po sedaj veljavnih mednarodnih pogodbah. Svet, ki se razprostira južno in severno od Karavank, je krasen, da ga mora vzljubiti vsakdo, ki ga vidi in spozna. Ljudstvo, ki biva i na jugu i na severu teh naših lepih planin, govori isti jezik, poje iste pesmi, moli istega Boga in ljubi z vsem svojim srcem isto zemljo, ki se imenuje »Lepa naša domovina«.

Ko prispete semkaj v naš jugoslovanski Maribor, ki se veseli solnči med zelenim Pohorjem in vinorodnimi Slovenskimi goricami na obeh straneh Vaše in na koroške Drave, morate vedeti in se zavdati, da Vas celokupno prebivalstvo sprejema z odprtimi rokami in da komaj čaka, da sliši doneti iz Vaših grl narodno pesem koroških Slovencev. Vetrinjan T. Kvati je njeno slavo zanesel na Dunaj in s tem v nemški narod; velika Jugoslavija jo ljubi in občuduje in znano je, da se je naš kralj zjokal, ko so pred njim zapeli pesem »Njav čez jizaro«.

Breže, Ostrova, Gospa sveta, Blatograd in Senturška gora so danes že nemške; ali kar je južno od Vrbskega jezera in od Celovca, tam se še vedno razlega slovenska govorica in slovenska pesem. Nemška šola hoče vse to zatreti in umetno napraviti pot tuji pesmi. Kdor goji in širi slovensko narodno pesem, vrši veliko narodno in kulturno delo, ki bo ostalo zapisano z zlatimi črkami v zgodovini koroških Slovencev. Pahenchar, ki je v Vetrinju spisal prvo slovensko knjigo na Koroškem, baron Ungnad, ki jo je podpisal, župnika Matija Majaj Ziljski in N. Jasnik, profesor Šajnik, ki je prvi zbral in zapisal narodne pesmi koroških Slo-

Pred prevzetjem policije v Mariboru

KAKŠEN JE DEJANSKI POLOŽAJ PO PRETVORITVI DRŽAVNE POLICIJE V MARIBORU V MESTNO.

Od vseli strani se povprašuje, kako se uredi v Mariboru policija? Ali bo res mestna, ali ostane državna? Kdo plača izdatke? Na vsa ta in slična vprašanja se slišijo najrazličnejša mnenja, ki po večini ne odgovarjajo dejstvom, radi česar smatramo umestno, da podamo v zadevi nekoliko pojasnil.

Dolžnost vsake občine je, da skrbi za javno varnost, red in mir v občini, je to v korist občanov, a za njih tudi nujno potrebno. Zaščiti mora življenje in imovino svojih občanov, a tudi tujcev. Radi tega postavljajo občine policijo, katero vzdržujejo naravno iz lastnih sredstev. Čim večje je občina, čim večji dotok tujcev ima in več prometa, tem močnejša mora biti policija, da zaščiti življenje in imovino in skrbi za neoviran in sigurni promet.

V večjih mestih, kjer so velike mase delavstva, kjer živi morda ljudstvo mešanih narodnosti, dalje ob mejah in kjer je močan dotok tujcev, je naravno, da ima tudi država eminenten interes, da štiti svoje državne interese, ki gredo sicer paralelno z interesi občine, glede javne varnosti osebe in lastnine ter neoviranosti prometa, so pa še višji od teh ciljev, to je zaščita države in nje integritete. Radi tega skrbi država v takih krajih za postavitev lastne, državne policije.

To je vzrok, da so obstojale svoječasno v nekaterih večjih mestih v inozemstvu celo po 2 policiji: mestna in državna. Kot slučaj navajamo mesto Gradec, kjer je obstojala policijska direkcija — samo policija za zaščito države (Staats-polizei) in mestni svet kot varnostna oblast (Stadttrat als Sicherheitsbehörde), samo za varnost osebe in lastnine. Prvo je vzdrževala država, drugo pa mestna občina.

V krajih, kjer smatra država, da je interes države za nje zaščito večji od interesov za javno varnost, odzame policijo za javno varnost občini in preda tudi te posle lastnim organom — državnim policiji, ki pridobi pri tem na moči, ker ima vse organe obeh policijskih strok v vršenju službe na razpolago.

Tako so nastala policijska oblastva v večjih mestih kot državne ustanove.

Zakon o notranji upravi z dne 13. junija 1929 pozna sledeče vrste policije:

a) Uprava policije, to je državna policija v mestih, kjer ima sedež banska uprava. Ta policija je državna. Občine, kjer obstoja uprava policije, morajo prispevati k vzdrževanju teh ustanov. Koliko bodo morale plačati, še ni določeno, ker še ni izšla naredba o upravah policije.

b) Druga oblika državne policije je predstojništvo mestne policije, to je **državno krajevno policijsko oblastvo** prve stopnje v vseh onih važnejših mestih, v katerih ustanovi minister za notranje posle tako policijsko oblastvo, vendar le izven sedeža banske uprave. V onih mestih, ki imajo lastni statut, to je v mestih, kjer vrši mestna občina (magistrat) posle upravnega oblastva I. stopnje, je podrejen predstojnik policije neposredno banu, ne pa mestnemu županu ali sreskemu poglavarju: v onih mestih, ki nimajo lastnega statuta, pa je podrejen predstojnik policije sreskemu načelniku. Imamo tedaj obliko policijskega oblastva I. stopnje, podrejenega banu in obliko policijskega oddelka pri sreskemu načelniku.

Za mesti Maribor in Celje je uvedeno predstojništvo mestne policije kot državno policijsko oblastvo I. stopnje; predstojniki policije so podrejeni direktno banu, ne mestnemu županu ni sreskemu načelniku, četudi imata ta dva svoj sedež v omejenih krajih.

Predstojništvo policije je državno oblastvo in postavlja predstojnika policije, ki mora imeti kvalifikacijo politično upravnega uradnika, minister za notranje posle.

Pritožbe in prizivi zoper odredbe predstojništva policije gredo na bansko upravo in veljajo za te državne urade glede postopanja in administrativnega poslo-

vanja iste zakonske odredbe kot za obče upravne vlasti I. stopnje.

Občine, na katerih območju vrši policijsko službo predstojništvo policije, morajo po uredbi ministra za notranje posle vzdrževati potrebno število policijskih in pisarniških uradnikov in ostalo pomožno osebje ter za vršenje eksekutivne službe potrebno uradništvo (uradnike, detektive, oficirje, straže) in stražno osebje ter policijske agente.

Dalje morajo občine, na katerih območju vrši službo predstojništvo policije, plačati stanarino in vse materialne izdatke urada.

Policijske nižje nameščence, ki so prideleni predstojniku policije, postavlja in odpušča mestna občina, a le s pristankom bana in po zaslišanju predstojnika policije. Mestna občina vrši tudi discipliniranje nameščencev policije po predpisih, ki veljajo za mestne nameščence, disciplinsko oblast nad stražarskim osebjem vrši pa predstojnik policije po predpisih, ki veljajo za državno varnostno stražo.

Kako se bo vršilo to postopanje z osebjem v mestih Maribor in Celje, še ni jasno, ter se pričakuje posebna ministrska naredba, ki bo določila natančno rajon obeh omenjenih predstojništev policije. Dana je možnost, da bo službeni rajon predstojništva policije segal čez mestno območje, to je, da bo obsegal policijski rajon tudi okoliške občine ali vsaj bolj gosto obljudene dele bližnjih okoliških občin, ki so naravni deli bodočega velikega Maribora.

Kako se bo tolmačil v tem slučaju člen uredbe, ki govori o nameščanju, odstavljanju in discipliniranju nameščencev takih predstojništev, je pač vprašanje, ki še ni rešeno, ker bo prizadetih več občin (Studenci, Krčevina, Tezno, Pobrežje itd.) ki imajo tudi župane.

Na zunaj se tedaj glede policije v Celju in Mariboru ne bo mnogo spremenilo. V obeh krajih bodo močne policije z oddelki za državno zaščito in javno varnost, v obeh mestih bo policija kot je tudi danes državna in ne mestna ustanova, četudi bodo morale plačati izven prejemkov predstojnika in morda še kakega konceptnega uradnika, vse izdatke občine. Koliko bo prispevala za vzdrževanje teh policij država, sicer ni še ugotovljeno, upati pa je, da bo prispevala znaten znesek.

Tako je faktično stanje glede policije v Mariboru in Celju. Radi tega bi bilo morda umestno prevesti v zadevni naredbi besedo »Gradski« in »mestni« v slovenščino s »krajevni«, to je predstojništvo krajevne policije za mesto Celje ali Maribor. Tak prevod bi odgovarjal faktičnemu stanju, ker gre za državno lokalno policijo, ne pa za mestno.

Prošnja Zveze kulturnih društev v Mariboru.

Da moremo izpopolniti nekatere letnike literarnih in znanstvenih revij, prosimo vse prijatelje ljudske prosvete, da pogledajo v svojih knjižnicah in arhivih, ali mogoče imajo spodaj navedene številke, ki so za njih brez vrednosti, za nas bi pa bile velikega pomena, ker nam manjkajo: Ljubljanski Zvon, letnik 26., (1906), št. 12; Ljubljanski Zvon, letnik 37., (1917), št. 3; Ljubljanski Zvon, letnik 40., (1920), št. 12; Slovan, letnik 7., (1909), št. 1 in 6; Slovan, letnik 12., (1914), št. 4; Zvonček, letnik 15., (1914), št. 3; Dom in Svet, Dom in Svet, letnik 13., (1900), št. 12; Dom in Svet, letnik 20., (1907), št. 11; Dom in Svet, letnik 23., (1910), št. 11 in 12; Omladina, letnik 3., (1906), št. 1, 2, 3, 5; Omladina, letnik 4., (1907), št. 3 in 8; Omladina, letnik 5., (1908), št. 6, 7, 11 in 12; Omladina, letnik 6., (1909), št. 1, 8 in 9. Kdor bi katero izmed tu navedenih številk našel in jo more pogrešati, naj jo blagovoli poslati kot tiskovino na spodnji naslov. Hvala lepa vnaprej! — Odbor Zveze kulturnih društev v Mariboru, Cankarjeva ulica 1.

Petelnova očala so najboljša!

Mariborski in dnevi drobiž

Sprejem Korošcev na kolodvoru bo ob 11.30 dopoldne.

Koroški pevci prispejo v Maribor v nedeljo ob 11.30 dop. z ljubljanskim vlakom. Na kolodvoru jih bodo pozdravila vsa narodnokulturna društva z godbo in petjem. Pel bo moški zbor Glasbene Matice. V imenu društev bo pozdravil goste postajni načelnik g. Jože Mohorko. Po pozdravu se bo vršila povorka od kolodvora do Kralja Petra trga, do koder bo goste spremljala godba. Vse narodno čuteče občinstvo pozivamo, da se udeleži v največjem številu sprejema in povorke.

† Josip Kraševac.

Snoči je, zadet od kapi, nenadoma preminul v Mariboru splošno znani bivši pisarniški ravnatelj okrožnega sodišča v Mariboru, g. Josip Kraševac. Pokojnik je bil pred vojno pisarniški ravnatelj pri sodišču v Gorici, po prevratu pa se je preselil v Jugoslavijo in je bil do maja 1926 pisarniški ravnatelj okrožnega sodišča v Mariboru. Rodom je bil iz Kanala pri Gorici in star 68 let. Ravnatelj Kraševac je bil navdušen narodnjak in se je kot tak z velikim veseljem in poštrevnostjo udeleževal v raznih narodnih društvih. Dolga leta je bil zlasti agilen odbornik podružnice Jugoslovanske Matice v Mariboru. Pogreb se bo vršil v nedeljo, ob 4. popoldne, iz kapelice mestnega pokopališča na Pobrežju. Bodi vrlemu narodnjaku lahka svobodna jugoslovanska zemlja, ki jo je tako ljubil, žalujočim naše iskreno sožalje! —

»Delavski Politiki« v odgovor.

Naše sličice iz »Slovenskega Maribora« so gg. pri »Delavski Politiki« hudo razburile, kar dokazuje samo to, da smo jih zadeli tja, kjer se sami čutijo bolne. Ker pa tega nočejo priznati in ker jim za stvarno in dostojno debato manjka kulturna višina nemških in zapadnoevropskih sodrugov, so se lotili osebnega napadanja in podtikovanja. Toda mirna, stvarna in objektivna pisava našega lista jih sama zavrača in jim jemlje uspeh, na katerega morebiti računajo. Prav tako so pa v svojem napadu udarili tudi mimo nas. —

Ljudska samopomoč v Mariboru

sprejme za slučaj smrti in doživlja vse zdrave osebe od 1. do 90. leta in izplača do največ Din 53.000.— na podporah. Zahtevajte brezplačno pristopno izjavo

Člane Jugoslovanske Matice

pozivljamo, da se polnoštevilno udeležijo pogreba g. Josipa Kraševca, odbornika Matice, kateri se vrši v nedeljo popoldne ob 4. uri izpred mrtvašnice na Pobrežju. — Predsedstvo. —

Za vzpenjačo na Pohorju

je podpisanih že nad milijon dinarjev in je projekt žične železnice postal izpeljiv, radi česar sklicujem sestanek vseh interesentov, ki se bo vršil v ponedeljek 11. tm. ob 20. v mestni posvetovalnici. — Predsednik pripravljalnega odbora dr. Juvan.

Jadranaš!

Pevci, pevke in drugi člani! Jutri, v nedeljo, ob 10. dop., vsi na kolodvor k sprejemu koroških fantov. Isto velja za večerni koncert ob 20. uri v Unionu. —

Graška opera v Mariboru.

Vest o koncertu graškega opernega orkestra, ki bo, kot smo že javili, v nedeljo, dne 17. t. m., je vzbudila vsesplošno zanimanje, kar je vsekakor razumljivo, ker se prišteva ta orkester med najboljše v Avstriji, ter nam prinaša v svojem sporedu stvari, ki jih v Mariboru še nismo slišali. Po velikem zanimanju sodeč, bo dvorana že pred koncertom razprodana, zato priporočamo, da si občinstvo nabavi takoj vstopnice, ki bodo na razpolago v predprodajah Brišnik in Höfer od ponedeljka naprej.

Tovariši borci iz vojne!

Vabimo Vas, da pridete v velikem številu na občni zbor ki bo v Ljubljani dne 24. novembra v salonu tovariša Rozman (pri Jernejcu) sv. Petra cesta št. 85 ob 9. dopoldne. Vsak bivši vojak ima dostop in lahko izreče svoje želje. Sicer spored kot po navadi. — Glavni odbor Zveze slovenskih vojakov v Ljubljani —

Odolohrani zobedrave in jamči za sveže dišeč duh!

Jagodni cvet

je zrastel v sedanji pozni jeseni na vrtni gospe Hlaček v Betnavski ulici 45. Priroda ima pač svoje muhe. —

Jugoslovanska Matica v Mariboru

poziva vse svoje člane in somišljenike, da se gotovo udeležijo koncerta koroške narodne pesmi, ki ga priredijo koroški kmečki fantje iz celovške okolice v nedeljo, dne 10. t. m. ob 20. uri v dvorani Union. —

Nalezljive bolezni v Mariboru.

Od 1. do 7. novembra je bilo prijavljenih mariborskemu mestnemu fizikatu 16 slučajev obolenosti naalezljivih bolezni v Mariboru in sicer: 14 slučajev škrlatinke ter po 1 slučaj davice in šena. —

Jesenska akademija mariborskega

»Sokola«.

ki je že več let sem ena najlepših prireditelj v Mariboru, se bo vršila letos v soboto 30. novembra, na predvečer sokolskega in državnega praznika, v veliki dvorani Narodnega doma. Že lanska in predlanska akademija sta se vršili pred razprodano dvorano in sta v vsakem oziru sijajno uspeli. Ker bo tudi letošnja prireditev nudila izreden užitek in vlada zanjo splošno zanimanje, se priporoča občinstvu, da si nabavi vstopnice v predprodaji, ki prične prihodnji teden. Na spored se še povrnemo. 2886

Robert Kellner — kralj zraka na Teznu.

Sloviti češki zračni akrobat Robert Kellner bo v nedeljo ob 15. uri priredil na Teznu veliko letalsko atrakcijo v konkurenci s francoskim in nemškim akrobatom. Prireditelj bo vsekakor senzacionalna, kajti Kellner velja za najspretnjšega avijonskega akrobata in bo svoja protivnika brez dvoma nadkrilil ter si pridobil razpisano nagrado. V nedeljo, ob 11. dop. bo priredil nad mestom v reklamne svrhe polet in bo stal na krilih letala, dočim bo pri popoldanski produkciji stal na krilih na rokah, na glavi, bo telovadil na trapezu in v zraku prestopil iz letala v letalo, kar bo vsekakor najsenzacionalnejša točka sporeda. Vstopnine ni, pač pa se bodo pobirali prostovoljni prispevki. — 2876

Za jesen in zimo KARO-čevlje. VI.

BRZOJAV.

Snežni čevlji, gumijevi škornji najboljše znamke Viking, kakor tudi vsi drugi zimski, sportni in modni čevlji ravno kar dospeli.

ZIBERT, Glavni trg 18.

Pri obledeli, sivorumenkasti barvi kože, motnih očeh, slabem počutku, zmanjšani delavni moči, duševni depresiji, težkih sanjah, želodčnih bolečinah, pritisku v glavi, namišljeni bolezni je pametno, da izpijete nekaj dni zaporedoma vsako jutro na tešče kozareček naravne »Franz Josefove« grenčice. V zdravniški praksi se »Franz Josefova« voda radi tega posebnost uporablja, ker naglo odstrani vzroke mnogih pojavov bolezni. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah. I.

Ali ste že član Ljudske samopomoči?

Ali ste že prijavi svoje otroke od 1. do 16. leta k Ljudski samopomoči, katera jim izplača z dovršenim 21. letom do 1000 Din podpore? Ako ne, zahtevajte še danes pristopno izjavo. — 2867

Velika kavarna.

Vsak ponedeljek, sredo in petek kabineti večer. V nedeljo, 10. prva čajanka ob 5. uri v Palais de Danse. — 2834

Hotel »Halbwidl«.

V torek, dne 12. novembra, velika pojedina prešičkov kakor tudi drugih specialitet. Dobra nova in stara vina. 2892

Iz Trsta in Gorice

Novi tržaški vodovod nosi ime »acquedotto Randaccio.« Giovanni Randaccio je bil italijanski major, ki je padel v hudih bojih dne 28. maja 1917 neke v bližini sedanjih vodovodnih zgradb pri Ti mavi. Napis pravi, da bo novi vodovod dovajal tržaškemu mestu v obilni meri in neprenehoma vodo iz žil, posvečenih v slavo Giov. Randaccia.

Tržaški Slovenci s priimki Gaber, Gabršček, Gabrovšek in Gabrijelčič, ki niso prosili sami za preoblikovanje priimkov, dobijo uradnim potom nov priimek: Gabrieli, Antonoviči in Antončiči bodo Anton, Lavrenčiči Lorenzi, Pavlič, Pavloviči in Pavlovičiči bodo Paoli. Ako kdo želi drugačno izpremembo, se mu bo po prijavi po možnosti ustreglo.

Tri protifašistične duhovnike je iztaknil tržaški »Popolo« na Krasu. Ti so: Babič v Štorjah, Kjuder v Tomaju in Šček (bivši poslanec) v Avberju. Vsi trije so baje hoteli z zadrževanjem ljudi v cerkvi prepričati njihovo udeležbo pri proslavi sedme obletnice fašističnega pohoda v Rim dne 27. pr. m. V Štorjah je imela biti celo procesija in slavalok s slovenskim napisom so postavili, da bi šla pod njim procesija in potem fašistična povorka. »Popolo« grozi Babiču, da mora biti kaznovan, ker ni imel dovoljenja za procesijo in ker je povzročil oni napis, ki časti Kristusa kralja v slovenskem jeziku.

Na Postojnsčini si je ogledoval mejo kolonijalni minister De Bono, ki je bil poslan iz Rima v Trst, da vodi proslavo sedme obletnice fašističnega pohoda v Rim. Zastopniki vseh oblasti so bili v njegovem spremstvu in, kakor sledi iz njegovih poročila, so se gospodje ob meji obnašali tako, da so vzbudili pozornost prebivalstva in orožništva v Jugoslaviji. Vrnili so se v Kačjovas, kjer je De Bono v novem šolskem poslopju odkril ploščo z napisom, ki zapoveduje slovenskim otrokom, kateri obiskujejo to šolo, da se morajo priučiti ljubezni do velikodušne Italije, ki je mati civilizacije.

V Postojni so zgradili veliko vojašnico za orožnike. Sedaj bo nastanjenih v njej okoli 50 mož, čez čas do 80. Vojašnico je postavila tržaška provinca. Stane nad en milijon lir. Tudi Šempeter na Krasu

ima veliko orožniško vojašnico, ki je stala deželo nad 400.000 lir. Obmejne vojašnice na prehodih: Podpleske, Podlanišče, Breznik, Pazman, Hotedrška; Trata, Podbrdo so stale nad 600.000 lir. Orožniške vojašnice so bile našteje sedaj ob proslavi obletnice rimskega pohoda med pridobitvami v korist obmejne dežele in njenega prebivalstva.

A. Copič iz Škedenja pri Trstu, ki je izumil sredstvo proti jetiki, o katerem se je nedavno mnogo pisalo, je naznanil oblasti, da prodaja neki 35-letni Fran Bastja male steklenice z neko motno tekočino in laže ljudem, da je to pristno Copičevo sredstvo proti jetiki. Bastjo so pri jeli baš, ko je razpečal že lepo število steklenic po 150 lir. Te dni je bila vprizorjena demonstracija v namen, da bi oblast dovolila uporabo Copičevega sredstva proti jetiki. Ljudstva se prijemlje prepričanje, da deluje Copičevo sredstvo res uspešno proti boleznim na pljučih. Povorka, v kateri je bilo največ žensk, je že naraščala, pa so jo razkropili orožniki. Ženske so bile hude in so hotele na vsak način pred prefekta. Kot povzročitelja demonstracije sta bila pozvana na sodišče Fran in Valerija Sulčič. On je bil oproščen, ona pa obsojena na 25 dni zapora toda pogojno.

V povorki v Gorici na dan fašističnega praznika 27. pr. m. so korakali tudi komenski poljedelci, vpisani v fašističnem sindikatu. Baje so tvorili najštevilnejšo skupino izmed vseh sindikatov v deželi. Zato pa jih je tržaški »Piccolo« posebej pohvalil in postavil drugim za vzgled. Vodil jih je učitelj Ščuka (sedaj Sciuca).

Na prefekturi v Gorici preoblikujejo priimke tako-le: Bajec Bacci, Brginec Berghini, Bizjak je izpremenjen v Bisi, Basini, Bisiacchi, Biselli in Bisiani, Bratuž Bartussi, Česnik Cesenico, Klančič Clancis, Krašvec Grassini, Kumar Cimaldi, Delak Dellago, Figelj Frigoli, Grbec Gherbi, Godičič Godina (!), Gorkič Corsi, Hočevan Cocevari, Hvalič Quali in Valli, Jančič Giansesi, Jerič Rocci, Kobal Zappi, Kočevan Della Gozia, Konjedic Cavalleri, Lisjak Volpi, Malik Marini, Medved Marroni, Mesar Marcelli, Plesničar Plezzani, Svetličič Svetlici, To plikar Polli.

Jeretov, Vladimir Nazor, Ive Miholovič, Jože Pahor in drugi pesniki in pisatelji.

Antologija moderne slovenske lirike v srbskem prevodu. Za Božič bo izšla v Beogradu antologija slovenske moderne lirike v prevodu hrvatskega pesnika Gustava Krkleca. Knjiga, ki bo tudi zunanje lepo opremljena, bo predstavila Srbom vse važnejše slovenske pesnike novejših dobe v izbranih prevodih njihovih najboljših del. Ker se Slovenci in Srbi po delih novejšega slovstva kljub desetletnemu skupnemu državnemu življenju malo poznamo, bo ta knjiga gotovo mnogo doprinesla do medsebojnega spoznavanja. Želeti bi pa na vsak način bilo, da bi si tudi Slovenci oskrbeli čimprej slično antologijo srbske in hrvatske lirike. Srbsko slovstvo se v zadnjem času močno razvija in na vsak način zasluži, da mu tudi Slovenci posvečamo več pažnje kakor doslej. Posebno srbska najnovejša lirika ima nekaj zelo močnih predstavnikov.

Drugi zvezek Heinejevih izbranih pesmi. Naš marljivi prevajalec g. Alojzij Benkovič pripravlja drugi zvezek prevodov izbranih Heinejevih pesmi, ki bo izšel najbrže še letos v založbi knjigarne in tiskarne Hinka Saxa. Vsa izdaja Benkovičevih prevodov Heinejeve lirike je projektirana na tri zvezke.

Nagradni razpis Vodnikove družbe. Vodnikova družba v Ljubljani je razpisala nagrado 5000 Din za najboljšo domačo povest. Rokopis mora obsegati osem tiskovnih pol in mora biti družbi izročen do 31. marca l. 1930.

Tri nove slovenske opere. Ljubljanskemu gledališču sta izročila komponista Slavko Osterc in Bravničar vsak po eno opero, a kakor doznavamo pripravlja novo veliko delo tudi komponist Marij Kogoj, avtor lani uprizorjenih »Črnih mask«, ki so dosegle največji uspeh in se

Znano vam je da imate na licu, rokah in na vsem telesu.

Brez števila majhnih in drobnih luknjic. Te luknjice se imenujejo znojnice. Če se znojnice zmerom zamašene s prahom in kužnimi klicami, postane kožna mastna in dobite zajedavce in mozolje, koža salna pa več ali manj oboli. V vašem interesu je, da se tega obvarujete. To dosežete, če rabite vsak dan milo Albus za umivanje.

Milo Albus za umivanje odstranja iz znojnic, nesnago in prah, kožo pa pokrije s tanko in nevidno plastjo. Milo Albus za umivanje da naglo obilno peno in deluje zelo ugodno in blago ter kožo osveži. Milo Albus za umivanje je v vsakem gospodinjstvu neophodno potrebno.

KUPITE GA SE DANES

ALBUS

Dobite v vsaki trgovini. MILO ALBUS ZA UMIVANJE

bodo letos pele tudi v Zagrebu in v Beogradu.

Slovenski književniki v Italiji. Razmere po določitvi nove državne meje med Italijo in Jugoslavijo so prisilile večino kulturnih delavcev, posebno pa primorskih književnikov, da so se preselili v Jugoslavijo. Kljub temu so nekateri ostali in živijo ter delujejo tam še: France Bevk, ki živi kot pisatelj v Gorici; Damir Feigel, pisatelj v Gorici; Andrej Budal - Pastuškin, profesor v Vidmu; starosta in edini pesnik beneških Slovencev, Josip Trinko, upokojeni prof. v Vidmu; Ferdo Kleinmayer-Plemič, učitelj v Trstu; Fran Žgur, posestnik v Podragi pri Vipavi, učitelj Štok ter pisatelja Slavko Slavec in Josip Jurca. Najplodovitejši, ne le med slovenskimi književniki v Italiji, ampak sploh, je vsekakor France Bevk, ki bo po številu knjig kmalu do segel Ivana Cankarja.

Obrtno gibanje v Mariboru

Pretekli mesec je bilo izdanih skupno 26 novih obrtnih pravic v Mariboru in sicer: Lipuš Ignac, mehanik, Koroška c. 90; Millner Pavlina, izdelovanje ženskih oblek, Slovenska ul. 37; Peklar Alojzij, zidarska obrt, Tomšičeva ul. 28; Oblak Franciška, trgovina s čevlji, Vetrinjska ul. 5; Predan Ivan, trgovina z manufakturnim in galanterijskim blagom, Sodna ul. 25; Pollak Emerik, ključavničar, Aleksandrova c. 49; Kliček Jožef, mesar in prekajevalec, Aleksandrova c. 53; Pirich Josip, trgovina z usnjem in surovimi kožami, Aleksandrova c. 24; mestna občina mariborska, občasno prevažanje oseb na progi Vitanje - Konjice - Poljčane, Plinarniška ulica 5; Rotner Anton, konjski mesar, Vrbanova ul. 8; Šuštar Tončka, šivilja, Krekova ul. 8; Šelih Jožef, izvošček, Aleksandrova c. 57; Hummel Ot. Glavni trg 5; Bračič Maks, trgovina z manufakturnim in modnim blagom, Aleksandrova c. 40; Horvat Marija, branjarija, Jadranska ul. (paviljon); Zelenko Elizabeta, sejmarstvo z ondulacijskimi aparati in galanterijskim blagom, Marijina ul. 10; Vidmar Ivan, sejmarstvo z galanterijskim in manufakturnim blagom, Vrtna ul. 8; Schlegl Marija, trgovina z mlekom in mlečnimi izdelki, Orožnova 1; Posteržin Josipina, prodaja molitvenikov po sejmi, Aleksandrova 19; Gugnigkar Alojzij, trgovina z galanterijo in konfekcijo, Kopališka 2; Welle Rudolf, prodaja kruha, Meljska c. 18; Lečnik Marija, šivilja, Koroševa ul. 2; Wolf Marija, šivilja, Valvazorjeva ul. 36; Auberšek Viktor, krojač, Magdalenska ul. 33; Tkalec Roza, šivilja, Glavni trg 4 in Lobnik Avgust, mesar in prekajevalec, Betnavska c. 47.

Izbranih pa je bilo meseca oktobra skupno 8 obrtnih pravic in sicer: Hoffmann Ivan, usnjari, trgovina z usnjem, Aleksandrova c. 24; Haas Anton, trgovina s kolonijalnim blagom, Gregorčičeva ul. 10; Oblak Franciška, trgovina s čevlji, Vetrinjska ul. 5; Stancer Ivan, trgovina s vinom v sodih na debelo, Koroška c. 43; Kramberger Ivan, trgovina z delikatesami, Koroška c. 90; Rudolf Ivo, prevažanje oseb z avtomobilom proti naročilu, Gosposka ul. 32; Zdolšek Ivan, godec, Kejžarjeva ul. 3 in Strauss Jakob, mesar, Vodnikov trg 3. —

Iz meteorološke postaje v Slov. goricah

Lanski oktober je z jasnim obsegom božal naše gorice v dneh od 14. do 22. Ob svojem nastopu nas je kar 4 dni zalival, najbolj 1. 10. — 381 točk padavin. Ta dan je bil zadnji grom. Za vsem pa je dal v 11 dneh 666 točk mokrote. Letošnji vinotok pa si bolje zasluži ime vodotok, kajti natočil nam je tudi v 11 dneh iz svojih mokrih zatvornic 1380 točk. Pogrmel je 9. 10. in zmrznil je v sredini, dne 9. 10. je nalil 446 točk. Jasno je pasel svoje nebeško oko na grozdnem slaju v dneh 1. do 8., 13. do 18. in 21. do 23. V mokri tugi je vzel slovo. Trgati pa je odmeril lep čas. Kaj, ko je bilo malo. Lani je nabral posestnik 25, letos 2, drugi lani 10, letos 1 polovnjak itd. So tudi boljše izjeme, kjer je sneg dalje ščitil vinski trto pred grozo pretekle zime. Tudi poznani res, ko se je že razločno videla pozeblina, je mnogo otelo. Pravil mi je vinogradnik: sneg mi je precej otel pred mrazom, rezal pa sem, ko se je že točno videlo, kaj je suho, kaj sveže. Nastavil sem šparono (loke) in ti so se letos posebno obnesli: Lani sem nabral 16, letos pa 14 polovnjakov. Kapljica pa po svoji kakovosti — ako se je pozno »bralo« — prekaša celo »sedemnajseka«. Da je pa ubogi konzument ne dobimo po gostilnah, posebno na deželi ne, v dobrini, kakor jo je črček dozorel, je jasno dokazal gospod izletnik v svojem »Večernik-ovem« članku, ko se bridko pritožuje, kako brozgo je dobil v gostilnah na kmetih. Pa bi se že dalo odpomoči. S par gostiln kupico vinčka v žep in k analizi, tičkom dati za služno pozobati, pa bo bolje. Zdi se mi, da se konzumente premalo ščiti.

Zadnji nastop umetnice.

Umrla je znamenita koncertna pevka. Čisto nepričakovano, sredi največjih uspehov.

»Škoda,« je rekel neki koncertni agent, ko je zvedel za njeno smrt. »Ako bi to poprej vedel, bi njen včerajšnji koncert naznanili s sledečimi besedami: »Ne preklicno zadnji nastop umetnice.«

Kulturne vesti

Prva letošnja razstava slikarskih in kiparskih del v Mariboru. Po dolgem presledku se bo koncem novembra t. l. otvorila v veliki kazinski dvorani prva letošnja razstava slikarskih in kiparskih del, katero pripravljajo akad. slikar prof. Janez Mežan, akad. slikar Miha Maleš in akad. kipar Nikolaj Pirnat. Razstava bo obsegala najnovejša slikarska in kiparska dela omenjenih umetnikov, verjetno pa je, da bodo poleg njih razstavili svoja dela tudi še drugi domači slikarji in kiparji.

Razstava primorskih oblikujočih umetnikov. V zvezi z »dvema dnevnoma primorske kulture« je bila te dni otvorjena v Ljubljani razstava primorskih oblikujočih umetnikov, živčih izven mej kraljevine Italije. Na tej razstavi, ki je izredno zanimiva, so razstavili svoja dela: Veno Pilon, Gojmir Kos, Ivan Čargo, Fran Stiplovšek, Nikolaj Pirnat, Šaša Santel, Avgust Bucik, Viktor Cotič in Albert Sirk.

Recitacijski nastopi slovenskih književnikov. Po nastopu mariborskih književnikov v Ljutomeru in po ljubljanskem recitacijskem večeru Ludvika Mrzela se je vršil dne 26. oktobra v Črnomlju v Beli Krajini nastop ljubljanskih književnikov: Otona Župančiča, dr. Alojzija Kraigherja, Juša Kozaka, Frana Albrechta in Frana Serafina Finžgarja. V zvezi z »dvema dnevnoma primorske kulture« v Ljubljani se je vršila nadalje recitacijska matineja, ki je obsegala recitacije del pokojnih primorskih pesnikov Gregorčiča, Krilana in Srečka Kosovela. Osebo pa so recitali svoja dela: Igo Gruden, Alojzij Gradnik, Ivan Pregelj, Magajna, Joža Lovrenčič, Narte Velikonja, Karlo Kocjančič, Rikard Katalinič-

Slovensko gibanje v Spod. Rožu pred dvasetimi leti

Za časa Janežiča in Einspielerja v drugi polovici preteklega stoletja so se tudi v Spod. Rožu na Koroškem valovi narodnega gibanja dvigali vedno više in više. V Borovljah je tedaj obstojalo posebno slov. politično društvo »Skala«, ki mu je bil pravi spiritus agens oče rajnega gimn. prof. J. Šajnka v Celovcu. Iz vzrokov pa, ki jih človek ne omenja rad, ako se noče zameriti prizadetim osebam, se je koncem prejšnjega in začetkom tega stoletja to gibanje počasi, a vidno poizgubljalo, tako da se je že bilo bati, da zastane tu vse slovensko udejstvovanje, ker je bilo prebivalstvo, zlasti puškarij v industrijskih Borovljah in premožnejši kmetje v okolici, v mnogih točkah drugače orijentirano, nego vodstvo oficijelne slovenske politike v Celovcu. Prebivalci v Sp. Rožu, katerega središče so bile in so še vedno Borovlje s svojo visoko razvito puškarsko obrtjo, so se začeli deloma odmikati celovškemu vodstvu, tako da je to zgubilo takorekoč, vsaj v nekaterih vaseh, tla pod svojimi nogami.

Tedaj pa se je pričelo baš v Borovljah in njihovi okolici novo gibanje, ki je kmalu imelo zaznamovati lepe uspehe tam, kjer se je gibalo po novih poteh in v novih smereh. Na vzhodu ob borovsko občino meječa občina Glinje - Medborovnica je tedaj prešla iz nemškutarskih v popolnoma slovenske roke. V občini Podlublje - Podgora pa so Slovenci zgubili zadnji razred, ki so ga prej še imeli; istotako je zgubila občina Selesko polovico slovenskih občinskih odbornikov. V zadnjih dveh občinah je bilo slovensko gibanje v skladu s smernicami celovškega vodstva, v prvi pa ne. Tudi v Borovljah samih, kjer se celovško vodstvo od l. 1897. naprej ni upalo prirediti nobenega javnega zborovanja, so stopili Slovenci zopet na novo na noge in dosegli številno glasov, da so bili nemškutarij kar prestrašeni. Sedeža v občinskem odboru si sicer — manjkalo je samo nekaj glasov, — še niso mogli izvojevati, pač pa so iztrgali v eno leto trajajočem boju v zvezi s socijalnimi demokracijo najmočnejšo in najvplivnejšo gospodarsko organizacijo v Sp. Rožu, k o n z u m n o d r u š t v o v B o r o v l j a h, iz nemškutarskih rok. Zanimivo je tu dejstvo, da je bil po tej zmagi izvoljen za predsednika te korporacije brat staroste borovelskega »Sokola«. Kakšne važnosti je bil ta poraz nemškutarjev v narodnem oziru, nam kaže jasno dejstvo, da so borovelski nemškutarij iz dali in v več tisočih izvodih dali tiskati in razposlati ne le po vsej Avstriji, ampak celo v Nemčiji, v Berlin in druga mesta nad petdeset strani broječo brošuro, v kateri so rotili svoje namišljene rodne brate, naj jim priskočijo na pomoč v hudem boju proti njihovim zatiralcem Slovincem.

To narodno gibanje v Borovljah ni bilo iz tujih krajev v Sp. Rož prenešeno in presajeno, kakor je celovško nemško časopisje venomer pripovedovalo; ono je marveč vzniklo in naraslo iz domačih tal in je imelo ravno zaradi tega močno življensko silo v sebi. Domači slovenski vseučiliščniki iz Borovelj (Čemer, Janežič, Mišič), s Trate pri Glinjah (Ravnik), iz Šmarjete (Sušnik), iz Kožentavre (Wieser-Sašelj), iz Bilčovsa (Reichman) in pod njihovim vodstvom domači dijaki srednjih šol so bili njegovi pionirji; oče vsemu temu novemu gibanju pa je bil že tedaj v narodnem boju osiveli starček Lovro Zablachan. Z jekleno vztrajnostjo v zasledovanju svojih namenov, z neupogljivim pogumom in z neizprosnim svojim nastopom si je že za časa Einspielerja znal pridobiti močno in vplivno pozicijo v narodnem in gospodarskem oziru. Kot dolgoletni predsednik najstarejše »Čitalnice« na Koroškem, one na Trati pri Glinjah, in kot predsednik dobro fundirane »Hranilnice« in »Posojilnice« ravnatam, ki je bila neprecenljive važnosti v gospodarskem in narodnem oziru in slovenskim akademikom vedno odprta, je vzgojil mlad, obražen rod, kateremu je lahko, sam vsled ostarelosti na svoj dom priklenjen, brez skrbi izročil nadaljevanje svojega delovanja.

To delovanje se je pričelo z ustanovitvijo p e v s k e g a d r u š t v a

»Drava« na Trati pri Glinjah, kateremu je Zablachan rade volje dal skoro celo prvo nadstropje svoje hiše zastoj na razpolago. Z umetno in narodno pesmijo je to društvo nastopalo po vseh krajih Sp. Roža in tako negovalo in budilo narodno samozavest na kmetih, pa tudi v Borovljah.

Prvi vidni znak novega narodnega probujenja in prodirajoče narodne samozvesti je bila ustanovitev tamburaškega društva »Strel« v Borovljah (l. 1904). Skromen je bil začetek; a prvi korak je bil storjen in treba je bilo korakati naprej. V Borovljah je tedaj vladala na nemškutarski strani brezmejna nestrpnost: ustanovni občni zbor se je moral vršiti v glinjski občini v Zablachanovi gostilni. Društveno sobo pa stala »Strelcem« sprva gospa Mišič-Sornikova, potem pa g. A. Stangel na Dobravi pri Borovljah brezplačno na razpolago. Ustanovitev tega društva je bila za Borovlje in okolico velikega pomena ne le radi tega, ker je bil s tem položen temelj slovenskemu društvenemu življenju v nemškutarskem trgu, ampak tudi zavoljo tega, ker sta »Drava« na Trati in »Strel« v Borovljah lažje prirejala skupno veselice.

Ako pa naj bi dobilo narodno gibanje v Borovljah trdnih tal, trebalo je osamosvojiti velik del prebivalstva gospodarskega vpliva nemškutarske posojilnice v Borovljah. V ta namen je kupila sprva »Posojilnica na Trati pri Glinjah« lepo hišo, pripravno tudi za gostilno, v kateri je takoj odkazala »Strelu« brezplačno lepe društvene prostore; l. 1905. pa je že začela v tem poslopiju uradovati novoustanovljena slovenska »Hranilnica in posojilnica za Borovlje in okolico«. Blagodejni njen vpliv v narodno-gospodarskem pogledu se je takoj pokazal. Osvojitve bogatega »Konzumnega društva« je bila pripisovati samo njenim vplivom pod vodstvom staroste borovskih narodnjakov, g. Lj. Borovnika.

Tako je prodiralo narodno probujenje v Borovljah vedno bolj in bolj, širilo se je na spodaj in navzgor, posebno, odkar je prešla velika puškarska tvrda P. Wernig v slovenske roke.

S to pridobitvijo je storilo slovensko gibanje v Borovljah in sploh v Sp. Rožu velik korak naprej; vidno se je pokazal ta napredek v tem, da se je mogla ustanoviti l. 1907. Ciril Metodova podružnica za Borovlje in okolico, ki je že prvo leto svojega obstanka poslala matiči v Ljubljano za tiste čase veliko vsoto 300 kron. Zraven pa se je v tamburaškem društvu »Strel«, ki je nastopalo po vseh vaseh ne le južno, temveč tudi severno od Drave in tudi v Celovcu in pozneje celo v Kranju in v Ljubljani, gojilo vedno bolj društveno in družabno življenje. Slov. ak. fer. društvo »Gorota«, ki si je za celo popisano narodno gibanje pridobilo mnogo zaslug, je podarilo »Strelu« lepo, borovskim razmeram prikladno knjižnico, ki jo je vzorno upravljal društveni predsednik in vodja J. Mišič sam. Ko se je kmalu nato v okviru »Strele« ustanovil tudi p e v s k i z b o r, imel je »Strel« lice in delokrog kake čitalnice.

To gibanje so nemškutarij kajpada pazno zasledovali in ga skušali že v kali zatreti. Kaj vse so v to svrhu počeli, se ne da hitro naštet. Eno pa je bilo gotovo: Ker naravnost barbarsko postopanje obnemoglih borovskih nemškutarjev in celovških oblasti slovenskega gibanja v Borovljah zatreti niso mogli, je dokaz, da imajo Slovenci v Borovljah nepremagljivo življensko moč in silo v sebi.

Baš oni so bili prvi med vsemi koroškimi Slovenci, čeprav na najbolj vročih tleh stoječi, ki so si ustanovili svoje telovadno društvo »Sokol«. »Borovelski Sokol« je bil ustanovljen vključ pretijam in besnenju nemškega celovškega časopisja in vključ zadevni interpelaciji v deželnem zboru v jeseni l. 1909. Spadal je v »Gorenjsko župo«, v kateri je bil tedaj glede števila telovadcev prvi za Sokolom v Kranju, s katerim so ga vezale najbolj prijateljske vezi. »Sokol« je vse prejšnje narodno gibanje v Sp. Ro-

žu poživil; ker se je z njim strnilo tamburaško društvo »Strel« in njega pevski odsek in knjižnica, je postal središče vsega društvenega življenja v Borovljah, postal je prireditelj vseh veselice v Borovljah in v njih okolici. Tudi pri prireditvah Ciril-Methodove podružnice je redno sodeloval s svojim pevskim zborom, s tamburaškim odsekom in z izvajanjem prostih vaj. Že l. 1910. je priredil pešizlet v kroju preko Drave skozi Kotmarovas na Pleševce k znanemu narodnjaku M. Prosekariju. Ko je še istega leta napravil izlet tudi v kroju v Šmarjeto v Rožu, mu je glavarstvo v Celovcu zapovedalo, da ne sme prekoračiti meje celovškega okrajnega glavarstva. Sokoli, od cele Šmarjete živahno pozdravljeni, so korakali do meje, na most preko Borovnice (Freibach), so tam odpeli pesem »Hej Slovani« ter se vrnili. Leto pozneje jim je glavarstvo prepovedalo nošenje sokolskega kroja s pravico priziva. Med tem se je vršil zlet »Gorenjske župe« v Škofji Loki. Okrajno glavarstvo je nasvetovalo borovskim Sokolom, naj ne sejo svoje kroje do Jesenic v zavojih in se naj na kranjskih tleh preoblečejo, ker

bi jih sicer razburjeni nemškutarij in Nemci napadli. Sokol je to kot nemoško in nesokolsko odklonil; vsi oboroženi z revolverji — bili so sami puškarij — so v kroju odkorakali iz Borovelj na postajo Svetna vas in se nato odpeljali v Škofjo Loko in nazaj, ne da bi se jih kdo bil upal napasti.

Priziva proti prepovedi sokolskega kroja še niso bili rešili v Celovcu, a v Borovljah se je že ustanovilo »Društvo za zgradnjo sokolskega doma v Borovljah«. Stvar je bila v najboljšem razvoju, pa tudi nujna, kajti telovadci so morali iz Borovelj eno uro daleč hoditi na Trato pri Glinjah telovaditi, kjer je bila »Posojilnica« zgradila prostorno gledališče, ki je borovskemu »Sokolu« služila ob enem kot telovadnica. Sredi Borovelj je že bila primerna, enonadstropna hiša na razpolago; treba jo je bilo samo adaptirati; tedaj je izbruh svetovne vojne prerezal nit tako lepo se razvijajočega narodnega gibanja v Spodnjem Rožu in zlasti v Borovljah.

Dr. Fr. Mišič.

Problemi višje ljudske izobrazbe

(K članku »Večernika« z dne 22. oktobra)

Razveselivo je, da se čujejo tu in tam glasovi, ki se zavedajo, da obstoja veličen problem višje ljudske prosvete, problem, o čegar rešitvi razmišljajo prosvetljeni duhovi — pedagogi, etiki in sociologi vseh civiliziranih narodov. To rešitev ne iščejo toliko v razširjenju znanja, kakor v duhovni preosnovi vsega človeka, da postane svobodnejši, poštenjši a tudi globljeje socialno čuteč.

Iz tega duhovnega pokreta se je rodilo mogočno ljudsko visokošolsko gibanje med Angleži, Danci, Finci, Rusi in Nemci ter drugod, ki se naslanja na najširše plasti naroda.

Popolnoma se strinjamo s piscem članka, ako naglašja, da je tudi našemu narodu prepotrebno, da se priključi temu velikemu pokretu, ki bi seveda moral služiti najširšim plastem našega naroda.

A pustimo za danes ideologijo in pogledimo si korake, ki smo jih storili mi Slovenci na tem polju. In ugotoviti moramo, da je dolgoživost, vztrajnost in močno intenziteto dela pokazala le ljudska univerza v Mariboru, ki je skrbela za duševni dvig širokih plasti našega naroda s strokovnimi tečaji, predavanji, ekskurzijami itd. in to tekom šestih let! Prireditve visokega kulturnega nivoja je imela v zadnjih letih 60 do 80 letno.

Poglejmo si sedaj očitania, ki jih pisec dela tej instituciji. Pravi, da se je preveč lokalizirala! Močna težnja v prvih letih je bila, da se razširi tudi na okolico. V Studencih so se vršila dve leti redna predavanja, tudi v Ptuj se je pričelo uspešno. A moči odbornikov nikakor niso zadoščale. Eden tajnik je pobegnil za drugim. So odborniki, ki so žrtvovali več kot 100 ur mesečno temu delu in to zraven svojega poklicnega dela. Zaradi tega se je moralo spet omejiti delovanje edino na Maribor. Če se zdi piscu članka vse to premalo požrtvovalnega dela, bi gotovo najboljšo storil, da prednjači z dobrim vzgledom in stavi vse svoje moči ljudski univerzi na razpolago. —

Očita nadalje, da se je postavila vse preveč na pridobitno podlago! Ali je piscu znano, da ne dobiva tekom zadnjih let nobene subvencije, razen malenkostne državne? Ali mu je znano, da se morajo vsi zunanji predavatelji visoko honorirati? Ali mu je znano, da so ostale vse slovenske in srbohrvatske prireditve, vključ zvišani vstopnini pasivne?

A obisk vsled tega nikakor ni trpel. Nasprotno, zanimanje občinstva je od leta do leta rastlo in bilo ravno zadnje leto največje, čeprav je bila prisiljena vsled zunanjih okolščin omejiti svoj delokrog in sama skrbeti, da materijelno ne propade. Odvzeli so ji subvencijo, potem čitalnico študijske knjižnice — dosedanje ceneno predavalnico. In nove predavalnice še vedno nima.

Piscu članka gotovo ni znano, koliko brezuspešnih korakov je storil sedanjí odbor, da se ta institucija postavi na močna, solidna tla in se omogoči neno pra-

Jedilno orodje

v srebru, alpaka-srebru in alpaka v veliki izbiri.

Samo prvovrstna kvaliteta!

6 žlic, 6 vilic, 6 nožev, 6 žličk za kavo, 1a alpaka s pisмено garancijo, v najmodernejših oblikah samo

Din 325,—

6 žličk za kavo z etuiem samo

Din 65,—

stročni pribor, obstoječ iz noža, vilic, žličke in žličke za kavo z etuiem samo

Din 97,—

Urar in juvelir

M. JLGGER & SIN

MARIBOR, Gosposka ulica 15

Prodaja tudi na obroke.

vilno delovanje v povzdigo najširših plasti našega naroda. A vse brezuspešno! Nasprotno, nastal je vedno hujši odpor! — V članku se naglašja, da mora stati institucija na neutralnih tleh. Mislimo, da se je ljudska univerza tega načela od prvega pričetka najstrožje držala. A to ji je ravno v pogubo. Kdor pozna naše žalostne politične razmere, bo razumel. Kultura služi politiki, ali pa nimaš pravice do obstoja!

Žal, da pisec ne upošteva velikih težkoč, ki obstojajo pri nas za uspešno delovanje nepolitične kulturne institucije. Koliko idealizma, požrtvovalnosti, vztrajnosti je za to potrebno. Ne razdirajmo, temveč ustvarjajmo!

Strah ima velike oči

V nekem nemškem kopališču se je hotel znan inozemski politik okrepiti in odpočiti od napornega dela v domovini. Zdravnik mu je nasvetoval, naj se strogo pazi vsakega razburjenja in vznemirjanja. Prepovedal mu je celo čitanje časopisov, da se ne bi razburjal radi raznih bombastičnih vesti.

Ko je lepega dne politik obavljal svojo toaletto, mu je poštar prinesel zaboj, na katerem je bil kot odpošiljatelj označen neki hotel v Berlinu. Čim je politik odvil zunanji omoč, je zapazil v notranjosti predmet okrogle oblike, ki je izgledal kakor bomba. Politik je takoj mislil, da namerava kdo izvršiti na njega atentat in je zato naročil služkinji, da naj vrže ta zaboj v potok. Služkinja je to tudi storila.

Že naslednjega dne pa je dobil politik pismo od svoje sestre, v katerem mu ona javlja, da mu je potem nekega hotela poslala 10 kg izvrstnega kavijarja. Ko je politik prečital pismo, mu je bilo seveda takoj jasno, kakšno napako je napravil, ko je dal iz strahu pred bombo vreči zaboj kavijarja v potok.

Ob rojstvu.

Janez je brzojavil svoji tašči: »Micka je danes ponoči srečno dobila dva dečka. Jutri več.«

Podzemni New York

Sleheri živi organizem ima zajedalce. Tako tudi ogromni ameriški kapital. Zločinci se vedno zbirajo tam, kjer je možnost izdatnega in obilnega plena najverjetnejša. Rezultat ogromnega napredka Chicaga v ekonomskem smislu je bil izražen tudi v nepričakovanem kontrastu črkaške zločinske statistike. Kljub temu si je New York zagotovil sloves vele mesta, v katerem se dogaja največ najverjetnejših in najrafiniranejših zločinov. Zločinske tolpe v New Yorku so tako dobro organizirane, spretno in aktivne, da ameriško časopisje vsak dan porabi po več rubrik samo zločincem na ljubo. Celo policija je napram zločincem brez moči in se z njimi nikdar direktno ne ukvarja, temveč jih skuša nadvladati v znamenju gesla: »deli in vladaj«. Stalno si namreč prizadeva izzvati med posameznimi skupinami zločincev spore, radi katerih pride med njimi čestokrat do krvavih razračunavanj, v katere se vselej z uspehom vmeša tudi policija in žanje plen na obeh straneh.

Med ameriškiimi zločinci prevladuje princip kolektivizma. Malokdaj se udeležujejo posamezniki, temveč so organizirani v mogočne truste. Kakor ameriški industrijski trusti, tako so tudi ameriški zločinski trusti organizirani po branžah: tatovi, žepariji, vlomilci, ponarejevalci, svedrovci itd. Kadar takšen trust bodisi katerekoli vrste zločincev, prevzame v vlemestih monopol, noben zločinec ne sme na lastno pest izvršiti nobene akcije. Tovariši ga takoj onemogočijo in izdajo oblastim. Med člani trustov obstoja dosledna solidarnost in medsebojna odgovornost, radi česar je delo policije zelo oteženo in ji ne preostaja ničesar drugega, kakor da se skuša uveljaviti bodisi s podkupovanjem, s spletkami ali z izzivanjem sporov med posameznimi skupinami.

Med ameriškiimi in evropskiimi zločinci je bistvena razlika. Dočim evropski zločinci vedno končajo svojo karijero bodisi v jetnišnicah ali na vislicah, iščejo ameriški zločinci kompromise s policijo. Mnogi zloglasni vlomilci in svedrovci vstopijo v službo ameriške policije in stavijo svoje sposobnosti na rapologo javni varnosti. Po več letih plodonosnega udejstvovanja odhajajo v pokoj in žive mirno ter udobno.

Zanimivo je, da narašča v Ameriki kader ženskih zločincev z vsakim letom in celo v branžah, ki so bile še nedavno

monopol moških. Svoje posle izvršujejo z dovršenejšo zvižnostjo in prizadevajo varnostnim organom mnogo več truda. Primorana je temeljito menjati taktiko in način borbe, kajti povsem drugače operirajo ženske kot moški. Več zločinov, ki so jih izvršile ženske, ostane prikritih, kakor pa zločinov, ki so jih izvršili moški.

Posebna vrsta ameriških zločincev so tihotapci alkohola, ki so zaslužili v kratkem času ogromne denarje, ako so ostali pri življenju, kajti tihotapstvo je bilo v zvezi z največjim rizikom. Toda ameriške zaloge alkohola so se polagoma nakopičile, tako da je tihotapstvo pričelo propadati. Ugotovljeno je, da so se v tej branži ženske mnogo spretneje uveljavljale, kakor moški in je odstotek ženskih tihotapcev znatno večji.

Volčja nadloga v Rusiji

Gotovi predeli severne Rusije in Sibirijske silno trpe vsled volčje nadloge. Volkovi ogrožajo celo življenje kmetov. Kmetje so marali pod sedanjim boljševiškim režimom izročiti vse orožje, orožnega lista pa ni lahko dobiti. Tako so se volkovi lahko neovirano razširili.

Krdelo več sto volkov je napadlo nekega svečenika in njegovo ženo, ko sta se približno sto kilometrov od Moskve peljala iz ene vasi v drugo. Dočim je žena držala konje za uzde, pa je skušal duhovnik, ki je stal na nizkem kmečkem vozu, pregnati zverine z bičem. Tu je eden od volkov ugriznil konja v nogo. Konj se je splasil, skočil kvišku in s krepkim sunkom potisnil voz nazaj, pri čemur je duhovnik zgubil ravnotežje in padel sredi med lačne volkove. V nekaj minutah so nesrečneža požrešne zverine popolnoma raztrgale. Njegova žena pa je ušla volkovom le na ta način, da je konj potem blazno zdiral naprej. Podobni napadi volkov na potnike so zlasti v zimskem času v Rusiji skoro na dnevnem redu. Vsako leto postane tamkaj po več sto ljudi žrtev teh krvoločnih in požrešnih živali.

Iz prakse.

Učitelj je pripovedoval malčkom neko bajko in jim tudi razložil pojem bajke.

»Kako torej imenujemo izmišljeno, skraj nemogočo in neverjetno pripovedko?«

Mali Izak je dvignil roko in dejal: »Davčna bilanca, gospod učitelj!«

Sport

CELOVEC : MARIBOR.

Jutri popoldne ob 14.45 se bo vršila na igrišču ISSK Maribora mednarodna mestna tekma Celovec-Maribor, ki bo tvorila efektan zaključek jesenske nogometne sezone.

Reprezentanco tvorijo večinoma igralci ISSK Maribora in trije člani SK Rapida, kar bo moštvo v znatni meri ojačalo. Z ozirom na prvovrstnost celovške garniture, ki je v letošnji sezoni dosegla vrsto ugodnih rezultatov in porazila tudi reprezentanco Slovenije v razmerju 6:2, se je nadejati prav zanimivega poteka in prvorazredne igre.

Več izgledov je vsekakor pripisati Celovčanom, ki so odločnejši in stremljenji in kombinatorno vzorno vigrani. Upati je, da bodo domačini primerno izrabili prednosti domačega terena in si zagotovili zadovoljiv rezultat.

Sodil bo g. dr. Planinšek, predtekmopas bosta odigrali mladini Železničarja in Rapida ob 13.

Varujte!

Vašo denarnico,
Vaše noge in
Vaše zdravje.

Nosite!

KARO čevlje.

V

Koroška cesta 19.

Ping - pong.

Člani teniške sekcije ISSK Maribora so si zagurali za tekočo zimsko sezono lokal, kjer bodo gojili zelo priljubljeno

igro ping-pong, ki je prav prijetno nadomestilo za tenis. Ker so stroški za mizni tenis prav majhni, je upati, da bo odziv zelo velik, kar bo neznatne prispevke še znižalo. Prijave sprejema in daje navodila trgovina Sport-Roglič na Grajskem trgu.

SK Železničar.

Jutri ob 9. dopoldne imajo biti naslednji igralci na Glavnem kolodvoru: Heller Konrad, Bauer, Vogrinec, Frangeš; Ronjak, Pezdček, Konrad II, Wagner, Bačnik, Polak in Mahajnc.

Rapid : Ptuj.

Kombinirano moštvo Rapida gostuje jutri v Ptuj proti SK Ptuj. Sodi gosp. Nemec.

»Mura« ponovno odpovedala.

SK Mura je v tretje odpovedala razpisano hazensko tekmo za prvenstvo Slovenije in torej izgubila par forfait v razmerju 6:0. Kaj bo ukinil podsavez, oziroma savez, ni znano. Ako bo verificiral tudi tekmo Mura-Illirija s 6:0 za Ilirijo, postane »Maribor« prvak Slovenije. Tekme za državno prvenstvo pa se bržčas ne bodo vršile.

Obogatela v zaporu

Američanka Esther Wilson bo te dni prestala svojo poldrugoletno kazen, ki jo je dobila radi ustrelitve svojega moža. Sodniki so se ozirali na številne olajševalne okoliščine in jo zato tako milo obsodili. Gospa Wilson ima sedaj 49 let in ima za seboj precej burno preteklost. Bila je prva bela ženska, ki je izvršila lovsko ekspedicijo v notranjost Afrike in na svojem potovanju prispela tudi v bližino Severnega tečaja. Niti zapor ni mogel uničiti njenega podjetnega duha. Iz svoje celice je stalno vzdrževala zveze z newyorško borzo in izredno uspešno spekulirala. Na ta način je zaslužila nad 300.000 dolarjev. To pa je najbrže tudi prvi slučaj in obenem mogoč sploh samo v Ameriki, da se delajo kupčije celo v zaporu.

Iz gledališča.

Igralka: »Smatram za svojo pravico, da doblim pri ženitovanjskem prizoru res pravi sekti!«

Režiser: »Dobro, potem Vam moram tudi pri prizoru umiranja dati res pravi strup.«

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgodevinski roman iz starih Benetk 213

Par minut kasneje sta Peter Aretino in Perina stopila iz hiše ter krenila k »Srebrnemu Solncu« v gostilno, kjer je Aretino nekoč prodal Rolandu par konj. Drugi dan sta zapustila Mestre in dospela proti večeru v Aretinovo palačo, kjer jih bo bralec kmalu zopet videl.

XIX.

Blankin grob.

Kočija, v kateri se je vozil Bembo, je odhajala iz Mestre zavila po cesti v Trevizo ter dospela, spremljana od kakih dvanajst jezdecov, v sotesko Piave. Nazadnje se je ustavila pred Črno Jamo.

Kardinalu se je na tej poslednji etapi vožnje vrnila skoraj vsa ravnodušnost. V teh osmih dneh je gradil načrt in si dejal naposled:

»Počakajmo najprej, kam me bo vtaknil; dotlej se ne da nič storiti.«

Njegovo sovraštvo do Rolanda ni nič narastlo, ker je že itak presegalo vse meje. Toda v kardinalovem duhu se je izvršil zelo čuden pojav. Roland, ki ga je že toliko časa navdajal z blazno grozo, je v njegovih očeh prenehal biti strašni, neizprosni maščevalec.

Zgodilo se je celo, da je kardinal zamrmral z jedkim smehljajem:

»Če bi bil jaz na njegovem mestu in bi imel Bembo v rokah, bi bil Bembo že zdavnaj mrtev! Kdo ve? Morada se me boji še kot jetnika? ... Ah, samo če se mi posreči, da mu uidem! ... Vraga, če zadenem, zadenem v pravi kraj! ... Ne, ne, vse še ni izgubljeno, saj me je pustil živega bedak!«

Ko se je voz ustavil in so ga spravili na tla, je z naglim pogledom objel vso okolico in jo spoznal, dasi je bila noč.

»Črna Jama!« je dejal sam pri sebi. »Mislim sem si že...«

Skalabrino ga je prijel za roko in ga vlekel s seboj. Neka vrata so se odprla.

V tem trenutku je Bembo spomnil, v kakšni temnici je bil zaprt prvič; poizkusil se je ustavljati.

Skalabrino ga je potisnil naprej in stopil za njim.

In Bembo se je znašel v svoje začudenje — ne v skruti? ... znani mu temnici — nego v udobno opremljeni izbi.

Skalabrino je trikrat zapahnil vrata in sedel na stol, ne da bi izpregovoril besedo.

Ogibal se je pogledati kardinala.

Samo žile na njegovih sencih, ki so se zdajpazdaj napele, njegove s krvjo zalite oči in tiintam rahel drget je pričal, kakšna nevihta sovraštva mora divjati v orjakovi duši.

Bembo je sedel v naslonjač.

Na mizi je gorela sveča in svetila po prostoru.

»Ali me bodo zaprli tukaj?« se je vprašal kardinal.

Toda ura je minevala za uro. Globoko molčanje je vladalo vsenaokrog. Enkrat se je zazdelo Bembu, da je njegov čuvaj zaspal. Srce mu je poskočilo.

Vstal je in stopil proti vratom.

Ta hip pa je postavil Skalabrino svoj stol pred vrata in se naslonil s hrbtom nanje.

Kardinal se je napravil, kakor da se je hotel samo poizprehoditi; šel je in sedel nazaj v svoj naslonjač.

»Norim!« je mislil sam pri sebi. »Takšna prenapetost! ... In vendar, zdi se mi, da bo mnogo prilike za beg...«

Nazadnje je zaspal v svojem naslonjaču.

Dolgo časa je spal nemirno spanje in mrmljal še v sanjah pretnje in kletvice. Predramil ga je nenavaden občutek, da ga gleda nekdo od blizu, in prepil, ki mu je potegnil preko obraza.

Odprl je oči in zagledal vrata odprta.

Sveča na mizi je polagoma dogorela.

Pred njim pa je stal Roland.

Kardinal se je preplašen vzravnil in ga pogledal.

»Pojdite z mano,« je dejal Roland.

Stopil je iz sobe in pustil vrata za seboj odprta.

Bembo je ostal v neizreklivi grozi nekaj trenutkov kakor pribit na svojem mestu. Nato pa mu je upanje mahoma preplavalo močgane; stopil je čez prag.

Znašel se je v nekakem hodniku, ki je bil čisto prazen.

Na desni, proti ozadju votline, je bila povsod črna tema, na levi je svetila neka luč z medijimi žarki.

Bembo je vztrepetal v blazni radosti.

Potuhnjeno kakor volk je zavil na desno.

Česa je upal, ko je krenil globlje v jamo? Nemara, da najde drug izhod, ali kraj, kamor se bo mogel

Toda preden je bil deset korakov daleč, je zadel troje mož, ki so ga pahnil nazaj in ga porinili proti vходу votline.

Bembo je stal pred njimi. Videč, da mu močje ne slede, je sklenil planiti na prosto, zaleteti se v povešeno glavo in podreti vse, karkoli mu stopi na pot.

S par skoki je bil zunaj, na platformi, ki se je raztezala pred vhomdome in se nehala mahoma ob navpični steni prepada, na dnu katerega je bučala Piava.

Ustavil se je; kletvica mu je bruhnila iz penastih ust; kroinkrog njega je tvorilo par sto oborožencev, trojen živ obroč, tesen krog, ki je štrlel od bodal.

Bembo je videl, da je izgubljen. Za hip se mu je kar zavrtelo v glavi, in kolena so mu klecnila. Toda s skrajnim naporom je zbral svoje moči ter pogledal okoli sebe.

Kroginkrog je videl samo brezčutne obraze Rolandovih tovarišev; nad njim pa je viselo blede nebo, kjer so zamirale poslednje zvezde v plahem, daljnem svitu bližnje zarje.

Oster, mrzel veter je bril na mali planoti, Ciprese in smreke, ki so rastle med skalami, so družile svoje šumenje z bučanjem vode. Vse to se je prikazovalo kardinalu kakor v sanjah.

Medtem pa je čul Bembo zadaj za krogom, ki ga je obdajal, udarec krampov, ki so bili ob granit, kakor da bi mnogoštevilni delavci hiteli s skrivnostnim nujnim delom.

»Ah!« je zarjul ter ošvignil svoje stražarje s pogledom, plamenečim od sovraštva, »kaj hočete pravzaprav od mene? ...«

»Tako vam povem!« se je zaslišal glas, ki je presunil Bembo z grozo in trepetom.

Roland je stopil v krog.

Bembo ga je divje pomeril z očmi.

Roland se mu je približal in mu položil roko na ramo.

Kardinal se je kar zašibil pod to težko roko.

»Nekdaj,« je izpregovoril Roland z mirnim glasom, »ste bili ubog zlodej, ki ga je vse zaničevalo in podilo od sebe. Navdajali ste vsakogar z instinktivno nezaupnostjo, in vsak se vam je rad umaknil.«

(Nadaljevanje sledi).

Zadnji kancelar nemškega carstva

V Konstanzi je umrl v sredo zadnji kancelar nemškega cesarstva, princ Maks Badenski, star 63 let.

Princ se je po dovršenih študijah posvetil najprej vojaški karijeri, katero pa je kmalu zapustil, ker se že takrat ni strinjal z vladajočim režimom. Tembolj pa se je zato potem posvetil političnemu življenju na Badenskem kot predsednik badenske poslanske zbornice. Vsled svoje ljudomilosti si je kmalu pridobil splošne simpatije med prebivalstvom. Že decembra 1917 je imel v badenski zbornici znamenit govor, v katerem je odkrito izjavil, da je vpina za Nemčijo že izgubljena in da je najbolje, ako vlada takoj sklene mir, da prepreči še večjo katastrofo. Princev govor je izzval tedaj ne samo v Nemčiji, temveč sploh v vsej Evropi velikansko senzacijo in pozornost. Že tedaj se je pokazalo, da je princ mož bodočnosti.

In res. Ko se je bližala Nemčija zatonu, so poklicali njega na vladu, da reši, kar se sploh še da rešiti. Postal je zadnji kancelar nemškega cesarstva. Izvedel je še odstop cesarja Viljema, nakar

je sledila revolucija, ki je odpihnila tudi njega. Dne 9. novembra 1918 je odstopil in izročil vso oblast v roke tedanjega voditelja socialnih demokratov, Eberia, sam pa se je umaknil na svoje posestvo Salem ob Bodenskem jezeru, kjer ga je sedaj dohitela smrt. Bolehal je že dlje časa na ledvicah in poapnenju žil. Vsekakor bo njegovo ime v zgodovini tesno spojeno s koncem cesarstva in uvedbo republike v Nemčiji.

Kako je bil usmrčen kralj Habibulah

Iz Pešavarja so došla podrobnejša poročila o usmrčitvi afganskega kralja Habibulaha, ki je vrgel bivšega modernega kralja Amanulaha s prestola, a je bil pred tedni poražen od Nadir Kana in obsojen potem na smrt. Habibulah, njegov brat in še 10 njegovih najbolj vernih pristašev so morali peš iz zapora na letališče pri Kabulu, kjer so že čakali strelci. Habibulah je popolnoma hladnokrvno gledal smrti v obraz. Niti njemu ni drugim niso zavezali oči. Točno ob določenem času je počila salva, ki je uničila življenje vsem. Kam je skril nagrabiljene državne zaklade, to skrivnost pa je odnesel Habibulah v svoj grob.

Mali oglasi, ki služijo posredovanju in socialne namene oblikovani: vsaka beseda 30 p, najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zenitve, dopovedanje in oglaševanje: vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10.—

Nasvete,

posredovanja v stanovanjskih zadevah, rodbinskem zavarovanju (za prekrbo stanovanj, ceneno zidanje, posojilo) prometu posestev, zaslužku, gospodarskih, zdravstvenih, zakonskih, sploh važnih življenjskih vprašanjih — najceneje preskrbi tudi naročila; Posvetovalnica »Marstan«, Koroška c. 10. 2883

Krasne pletene obleke

v veliki izbiri, po zelo nizki ceni prodaja: Pletarna M. Vežjak, Maribor, Vetrinjska ulica 17. 2319

Fotografiram vse!

Portreti, brz slike, industrija, sport. Najnovejši aparati in svetlobne naprave. Novo urejen fotoatelj. Fotomeyer, Gosposka 39. 2286

Čedno opremljeno sobo

s separatnim vhodom oddam. Kosarjeva 52, pritličje (ob Koroščevi ulici). 2862

Popravila

ur, zlatnine, srebrnine in gramofonov najbolje, najhitreje in najceneje samo pri tvrdki M. Ilger-Ja sin, Maribor Gosposka ulica 15. 1547

Stanovanje 1 ali 2 sobi in kuhinjo

oddam s 1. decembrom proti polletnemu plačilu v naprej. Naslov v upravi. 2881

Sobo in črkoslikanje

Izvršuje po ceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ul. 2. 2231

Vskladiščenje

pohištva ter vsakovrstne robe, ocarnjenje in vsa spedijska dela prevzame po nizki tarifi spedijska A. Reismann, Vojašniška ul. št. 6. 2848

Zavese, mrežaste in klekljane čipke,

posteljna pregrinjala, damsko perilo senčnike, vezene, monograme naročite najceneje pri Olgi Kosér, Ciril-Methodova 12, desno. 483

Dajte avtomobile,

motorje, in kolesa strokovnjaku v popravilo. Vozili boste potem sigurno in brez defektov. Popravila se izvršujejo točno in po brezkonkurenčnih cenah. A. Komel, mehanična delavnica, Aleksandrova c. 169. III

Pisarniška moč,

izurjena strojepiska, in korespondentka za slovenščino in nemščino se išče za takojšnji nastop. Ponudbe: »16. november« na upravo lista. 2868

Prijatelj dobrih vin

Vas vabi na kvartin Patron Vaš sv. Martin. Vsak h Kosiču naj gre, kjer vino novo vre. In vina stara tudi krčmar. Vam rad ponudi. Zatoj obiskat ne zamudi gostije dobre dom, sicer zameril bo patron!

Za obilen obisk se priporoča

H. KOSIC restavracija »Vetrinjski dvor«. 2887

Barhende, flanele

moške in ženske plašče, kakor vso drugo zimsko blago si nabavite v dobri kvaliteti in solidnih cenah pri znano stari trgovini

I. PREAC, Maribor, Glavni trg 13

Iščem zastopnika za prodajanje avtomatskih

„Berkel“ tehtnic za Maribor in okolico.

Reflektiram samo na resne in popolnoma poštene ljudi. Ponudbe z besedilom dosedanjega poslovanja in drugih referenc naj se pošljejo na adresu:

Rudolf Boič, Laško.

Pridi in poskusi!

Na novo se je otvorila

gostilna „Pri roži“

(preje Anderle), Koroška cesta 3

Za prvovrstna vina, topla in mrzla jedila je preskrbljenost. Pri gostilni je moderno urejena bogato založena zajutrkovalnica.

Cene vinom liter po Din 8.—, 10.—, 12.—, 14.—, 16.—. Unionsko pivov.

vsako soboto in nedeljo koncerti!

Za obilen obisk se priporoča

M. PLAUC, gostilničar.

Abonent se sprejemajo na hrano. 2889

JUTRI VSI NA

KONCERT KOROŠKIH SLOVENCEV

TER NA SPREJEM NA KOLODVORU.

Sprejem ob pol 12. uri.

Koncert ob 20. uri.

Exportna hiša „LUNA“

Najcenejši nakup galanterije, vezene, otroških igračk ter pletenine domačega izdelka

otroške nogavice od	Din 5.— naprej
damске nogavice od	Din 7.— naprej
moške nogavice (sokni) od	Din 6.— naprej
vezene od	Din 1.— naprej
čipke od	Din 1.— naprej

Pleteni telovniki z rokavi, puloverji, cele obleke, perilo za dame in gospode, za novorojenčke opreme lastnega izdelka. — Čevlje za dom, čevlje za telovadbo, otroške čevlje in sandale. Nadalje audim: kravate, samoveznice, svilene trake, gumbe, sploh vse potrebščine za šivilje in krojače po brezkonkurenčnih cenah. Torbice, nahrbtnike, skatle za peresnike, table itd. v veliki izbiri.

Domače koline!

V gostilni „BALKAN“, Linhartova ulica 13 se viši v nedeljo, dne 10. novembra 1929

pojedina jeternih, krvavih in pečenih klobas.

Nuditi bomo tudi pečene piške in puranovo pečenko za prvovrstna vina, dom. moč. jedi je tudi dovoljno preskrbljeno. — Za mnogobojni obisk se priporoča

Gostilničarka „Balkana“.

Brez posebnega obvestila.

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem pretresujočo vest, da je naš iskrenoljubljeni, nepozabni soprog, oziroma oče, stari oče in tast, gospod

Josip Krašovec

Pisarniški ravnatelj okrožnega sodišča v p.

v petek, dne 8. novembra 1929 v 69. letu svoje dobe, nepričakovano izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v nedeljo, dne 10. novembra ob 16. uri iz mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežju.

Sv. maša zadušnica bo darovana v ponedeljek, dne 11. novembra ob 1/9. uri zjutraj v frančiškanski župni cerkvi v Mariboru.

Maribor, dne 9. novembra 1929.

Klementina, soproga.

Milena, Vida, Olga in Stanka, hčerke.

Ernő Triska, dr. Ciril Dereani, zeta.

Ernő in Margita, vnuka.

Mestni pogrebni zavod.

Jugoslovenska Matica naznanja pretužno vest, da je njen dolgoletni in zaslužni odbornik, gospod

Josip Krašovec

pisarn. ravnatelj okrož. sodišča v p.

preminul.

Odličnemu narodnemu delavcu naj bo lahka slovenska zemlja.

Odbor.

Naznanjam, da sem mesarilo in gostilno **FAJDIGA** na Teznu z današnjim dnem prevzel. Meso se bo prodajalo po ceni Din 12.— do Din 15.—. Na zalogi tudi dobra vina in sladki mošt. Se priporoča Jozef Krajnc. 2872

Stalno vsak dan dobite

sladki jabolčnik

PRI ADALBERTU GUSEL

Koroška cesta 18, Aleksandrova c. 39 2838

Prodaja tudi na veliko za gostilničarje.

Razsvetli bolje!

Na pisni, plašč mora biti brezpogojno tudi svetloba dobro razsvetljena.

Uporablja
notranje matirane žarnice.

OSRAM

Povprašaj elektro-strokovnjaka.

MODNI SALON

Sobota

9.

novembra.

OTVORITEV SALONA „HILDA“

Vljudno naznanjam p. n. občinstvu, da sem otvorila na novo urejeni damski česalni salon Aleksandrova c. 26

Priporočam se in prosim za obilen obisk **HILDA GRGOREC.** 2857

Sobota

9.

novembra.

Za hladne dneve toplo perilo

Trikot perilo
Oblekce za otroke
Reform hlače
Nogavice in rokavice
Moderni volneni telovniki
Jopiči in puloveri

Največja izbira. Cene nizke 2630

C. BUDEFELDT

Maribor, Gosposka ul. 4-6

**ZEISS
PUNKTAL**

Diplomirani optik
z državnim izpitom

PETELN

MARIBOR, GOSPOSKA 5

„AMERICAN HEATING“

je najpopolnejša in najbolj ekonomična trajna peč sedanosti. Na 100 m² porabi v času 24 ur samo 4 kg koksa, s katerim se kuri. Že drugo leto so stroški poplačani! Ne zamudite, se poprej pri „American Commercial Agency“, Maribor-Krčevina, Prapotnikova ul. 200 prepričati!

2836

ODOL

Kalodont, Clorodont,
Pebecco i. t. d. nudi

najugodnejše
in kupi ODOL steklenice.

Galanterijska trgovina
Drago ROSINA
Vetrinjska ulica št. 26

ZAHVALA!

Tem potom izrekam

„Ljudski samopomoči“ v Mariboru
najlepšo zahvalo za takoj izplačano podporo po
smrti mojega očeta g. Ivana Čander in priporočam
to prekoristno društvo vsakomur v takojšnji pristop.
Ruše, dne 6. novembra 1929.

Ignat Čander.

2866

REKLAMNA PRODAJA

PO ZNATNO ZNIŽANIH CENAH.

Zenske, moške in otroške nogavice, pletenice,
veste, puloverji, žepne rute, dežniki. Moške pe-
rilo, samovoznice, naramnice, ovrtniki. Volna,
bombaž, svila, vezentue, čipke, traki, elastika. Za-
loga D. M. C. ter razno blago za ročna dela in
pletenje. Potrebščine za šivilje in krojače.

JOSIP ŽEREC, MARIBOR, ALEKSANDROVA C. 23

PREJE SLAVKO CERNETIC.

1601

TELEFUNKEN 40 Z ZVOČNIKOM

in nič drugega je popolna priprava, s
katero slišite brez antene, brez spoja
z zemljo in brez baterij vse evropske
postaje.

2653

RADIO-STARKEL, MARIBOR, TRG SVOBODE 6

SPECIJALNO PODJETJE ZA RADIO-TEHNIKO.

Otvoritev trgovine!

Našim dragim prijateljem in znancem, kakor tudi vsemu ostalemu cenj. občinstvu mi je čast vljudno naznaniti, da sem otvoril skupno s svojo ženo, (katera je bila dolgo let zaposlena pri eksportni hiši „Luna“ in poznana pod imenom Justj) novo

modno in galanterijsko trgovino

v Mariboru, Kopališka ulica št. 2 v novi Scherbaumovi zgradbi, pri frančišk. cerkvi. V trgovini bom imel stalno veliko izbiro vseh vrst nogavic, rokavic, pletenih telovnikov (puloverjev), perila itd. — Bogata izkustva v stroki, ki sva si jih z ženo pridobila, nama bodo pripomogla v tekmovanju za ceno in solidno postrežbo, kakor tudi, da bova naše cenj. nakupovalce po možnosti v vsakem pogledu zadovoljila ter si s tem kmalu pridobila njih trajno zaupanje. Proseč številnega obiska se vljudno priporoča vdana **A. GUGNIKAR.**

2869

TOVARNISKA ZALOGA PERILA IN VOLNENIH PLETENIN

2665

ZATO, PRI NAJVEČJI IZBIRI, IZREDNO
NIZKE CENE.
JOS. KARNIČNIK
MARIBOR, GLAVNI TRG 11

SPECIJALNA ZALOGA SAMO VEZNIC

Mariborska lesna industrija

A. Domicelj

Koroška cesta štev. 46

Telefon 2160

Parna žaga in strojno mizarstvo

Izdeluje pohištvo, oprave trg. lokalov, stopnice, okna, vrata, ladijski pod, tople grede okvirje itd. Prevzame sploh vsa v mizarstvo stroko spadajoča dela in popravila. — Košare za sadje.

Umetna sušilnica in parilnica

Ima v zalogi razne vrste lesa, deske, remeljne, letve, vezane plošče itd. — Mehka meterska drva, prostorni meter po Din 50—, pri večjem odjemu po Din 45— — Bukova cepana drva.

Postrežba solidna! Cene zmerne!

Kupuje po dnevnih cenah vse vrste okroglega lesa, predvsem smrekovega.

2359

Kožuhovinasti plašči

in krzno za obšive novo dospel.

Krzno od Din 30— naprej.

K. Gränitz, krznar, Maribor

Gosposka ulica 7.

2658

Moški, ženske, stari, mladi!

Vam vsem je naša znana PLETARNA za to zimo pripravila veliko izbiro toplih pletenih 2868

Vas iz čiste volne in tako poceni, kakor še dosedaj nobeno leto. Zato pa predno te reči kupite, si oglejte to

VELIKO ZALOGO v pletarni M. VEZJAK
Maribor, Vetrinjska ulica 17

Dobro vrtno zemljo oddam zastonj

Odvažati mora vsaki sam, ali pa proti plačilu odvažam tudi jaz.

Veletrgovina s surovinami in prevoz tovara

Ivan Sluga, Maribor

Telefon 2272

Tržaška cesta 5

2877

Vazelino

in kremo za čevlje, pletenine in trikotažo, drobnine, parfumerijo, vrvarske izdelke, papir itd. priporoča na debelo in drobno

Drago Rošina, Maribor, Vetrinjska 26

PRESELITVENO NAZNANILO!

Podpisana si usojava cenjenemu občinstvu najviljudneje naznaniti, da otvoriva v soboto, dne 9. novembra v novi Scherbaumovi zgradbi, na Trgu Svobode, moderno urejen

DAMSKI IN GOSPOSKI FRIZERSKI SALON

Prizadevala si bova z najpazljivejšo postrežbo cenjeno občinstvo zadovoljiti. — Priporočava se za obilen obisk 2875

TAUTZ IN ZAHRADNIK, DAMSKI IN GOSPOSKI FRIZERSKI SALON

Novo otvorena trgovina
s premogom in lesom

Tinnauer

Maribor 2544

Gregorčičeva ul. 9

vhod tudi skozi
Slovenska ul. 8

se priporoča cenj.
občinstvu za blago-
hotna naročila.

Cene brezkonkurenčne!

Postrežba točna in solidna!

WIMPASSING

L. ORNIK

Koroška cesta št. 9

Radi

inventure, zelo znižane cene!

Galanterija, igračke, drobnarija, hišne in kuhinjske potrebščine, nahrbiniki, košarice za na trg, ročna dela in otroški vrtci. Vse vrste ščetk za glavo, obleke in čevlje, ščetke za zobe od Din 1-50 naprej. Vse vrste čipk in vezenin. En karton šolske pavole bele Din 21—, karton šolske pavole rjave in črne Din 25—, 6 parov moških nogavic Din 39—, 6 parov damskih nogavic Din 39—, 6 žebnih robcov Din 14—18—, 6 ovratnikov, trde ali kaučuk Din 18—, perilni trak, beli ali barvani m Din 1— itd. Prepričajte se sami in ostali boste sigurno stalen odjemalec. Se priporoča

Josip Mlinarič
Maribor, Glavni trg 17

Preskrbite se za
bližajočo zimo
s posteljnino od
tvrdke

'WEKA'

MARIBOR

Zglavniki, pernice,
šivane odeje, odeje
iz puha, madrace,
posteljni vložki.

Priznana čisti dober polnilni material po vseh cenah kakor:
posteljno perie, puh, ovčja volina, bombaš, žima, afrik.

Posebni oddelek za železno in medeno pohištvo.

2861

OTORITEV TRGOVINE!

KAROL BAUMKIRCHER, IZDELOVATELJ VRVARSKIH IZDELKOV, MARIBOR.

Cenjenemu občinstvu vljudno naznanjam, da otvorim z današnjim dnem v novi Scherbaumovi zgradbi, **Kopališka ulica 2**

TRGOVINO Z VRVARSKIMI IZDELKI

Prizadeval si bom z najbogatejšo zalogo postreči cenjene odjemalce s prvovrstnimi izdelki in najnižjimi cenami.

Se priporoča z odličnim spoštovanjem

2871